

EUROPEJSKI FUNDUSZ ROLNY NA RZECZ
ROZWOJU OBSZARÓW WIEJSKICH

RAPORT II

**dotyczący przeprowadzenia spotkań konsultacyjnych z mieszkańcami
obszaru LGD „Sąsiedzi”
na temat prac nad Lokalną Strategią Rozwoju na lata 2016-2022**

ANALIZA SWOT, CELE OGÓLNE I SZCZEGÓŁOWE

Łomża, październik 2015

W sierpniu 2015 roku zostały przeprowadzone konsultacje społeczne z mieszkańcami każdej z gmin objętych działaniem LGD „Sąsiedzi”, dotyczące prac nad Lokalną Strategią Rozwoju na lata 2016-2022, tj. w dniach:

- 11.08.2015 rok – Gmina Łomża
- 12.08.2015 rok – Gmina Miastkowo
- 13.08.2015 rok – Gmina Piątnica
- 14.08.2015 rok – Gmina Wizna
- 20.08.2015 rok – Gmina Śniadowo

W spotkaniach wzięli udział mieszkańcy, w tym przedstawiciele sektora publicznego, gospodarczego i społecznego.

Podczas spotkań przedstawiono podstawowe informacje dotyczące postępu prac nad tworzoną Strategią. Następnie zaprezentowano wyniki diagnozy obszaru, stworzonej w oparciu o dane m.in. z Banku Danych Lokalnych GUS z okresu 2007-2013. Dane statystyczne zostały uzupełnione o dodatkowe informacje, następnie uszeregowane w formie analizy SWOT w czterech kategoriach: Silne strony, Słabe strony, Szanse, Zagrożenia. Mieszkańcy przedstawiali uwagi zarówno na etapie prezentacji wyników diagnozy, jak również samej analizy SWOT, proponowanych celów, aktywnie biorąc udział w dyskusjach.

W wyniku konsultacji społecznych, badań ankietowych oraz inwentaryzacji i analizy zasobów wypracowano trzy OBSZARY PRIORYTETOWE.

Pierwszy obszar priorytetowy dotyczy lokalnej gospodarki i rolnictwa. Część mieszkańców uczestniczących w konsultacjach zgłosiła zapotrzebowanie na różnego rodzaju szkolenia zawodowe, dające twarde umiejętności służące przekwalifikowaniu się na lokalnym rynku pracy a także szkolenia z zakresu zakładania i rozbudowy działalności gospodarczej. Zwróciła też uwagę na możliwości rozwojowe w zakresie sprzedaży bezpośredniej produktów rolnych a także na duże braki infrastrukturalne w zakresie infrastruktury drogowej i komunalnej.

Drugim obszarem priorytetowym są inwestycje w infrastrukturę: turystyczną, rekreacyjną i ściśle z nią związane: dziedzictwo kulturowe. Mieszkańcy uczestniczący w konsultacjach zgodnie uznali, że położenie obszaru LGD i jego atrakcyjne walory turystyczne, które są pochodną dużych wartości środowiska i krajobrazu stwarzają warunki dla rozwoju turystyki pobytowej i weekendowej. Standard infrastruktury turystycznej i okołoturystycznej, a także estetyka przestrzeni publicznej jest zróżnicowana, wymaga jednak dofinansowania i promocji. Mieszkańcy zwrócili także uwagę na duże braki infrastrukturalne w zakresie dróg lokalnych i infrastruktury komunalnej oraz na potrzeby związane z wymianą pokrycia dachowego z azbestu, instalacji solarów w gospodarstwach domowych czy potrzebę dofinansowania wymiany źródeł ciepła w gospodarstwach.

Trzecim obszarem priorytetowym jest kapitał ludzki oraz rozwój inicjatyw lokalnych. Część społeczeństwa nie utożsamia się z regionem, nie przejawia zainteresowania udziałem w życiu lokalnej społeczności często wykazując postawy roszczeniowe. Jedną z przyczyn jest słaby dostęp mieszkańców do kultury, sportu, rekreacji (brak lub zły stan techniczny obiektów kulturalnych, sportowych, rekreacyjnych), oferta spędzania wolnego czasu jest ograniczona i często mało

atrakcyjna szczególnie dla dzieci i młodzieży. Inną przyczyną jest brak integracji i komunikowania się wielu mieszkańców. Wielu mieszkańców prowadzi bardzo hermetyczny styl życia praca – dom – najbliższa rodzina i nie wyjawia chęci poznania środowiska pracy społecznej w różnych organizacjach, spotkaniach, imprezach organizowanych dla lokalnej społeczności.

W oparciu o zebrane notatki ze spotkań, stworzona została Analiza SWOT. W związku, iż spotkania konsultacyjne odbywały się w każdej z 5 gmin, zdecydowano, iż opracowany materiał zostanie poddany ponownym konsultacjom, tak by mieszkańcy, którzy nie mogli uczestniczyć w spotkaniach, mogli odnieść się do wypracowanych propozycji. W związku z czym, w terminie od dnia 10.09. do dnia 25.10.2015 r. poddano konsultacjom propozycje analizy SWOT (na stronach internetowych gmin wchodzących w skład LGD oraz stronie internetowej www.lgd-sasiedzi.pl).

Do raportu załączono również Analizę SWOT, do której nie wniesiono zastrzeżeń podczas konsultacji oraz ostateczną wersję celów ogólnych i szczegółowych, które zostaną zawarte w ostatecznej wersji LSR.

Poniżej prezentujemy zestawienia uwag odnośnie wypracowanych celów LSR w formie tabelarycznej. Ostatnia kolumna w każdej tabeli zawiera rekomendacje – sugerowaną przez nas odpowiedź Grupy na wniesione uwagi.

Tabela 1. Zestawienie uwag do propozycji celów ogólnych i szczegółowych prezentowanych podczas spotkań konsultacyjnych

<i>Zapis projektu LSR, do którego odnosi się uwaga</i>	<i>Treść uwagi/ komentarza/ propozycji zmiany wraz z uzasadnieniem</i>	<i>Spotkanie konsultacyjne, w którym wnoszono uwagi</i>	<i>Odpowiedź LGD</i>
CEL GŁÓWNY I. Wzrost konkurencyjności gospodarczej obszaru LGD i wsparcie włączenia społecznego Cel szczegółowy 1.2. Podniesienie kompetencji zawodowych osób z obszaru LGD, szczególnie z grup defaworyzowanych	Przeredagowanie celu na następujący: Podniesienie kompetencji zawodowych środowisk zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym Uzasadnienie: W celu ogólnym III, jest zapisany cel szczegółowy: Podniesienie kwalifikacji mieszkańców obszaru LGD, w którym mogą realizowane być przedsięwzięcia szkoleniowe i edukacyjne, nie związane ściśle z obszarem zatrudnienia, przekwalifikowania zawodowego oraz reintegracji społeczno-zawodowej	Gmina Piątnica	UWZGLĘDNIONO Zapis został przeformułowany
Cel GŁÓWNY II. Wzrost atrakcyjności obszaru LGD Cel szczegółowy 2.2. Zwiększenie skali działań	Usunięcie celu szczegółowego 2.2. i zastąpienie go celem o następującej treści: Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców Z uwagi, iż jest zapotrzebowanie na	Gmina Łomża	UWZGLĘDNIONO Zapis został przeformułowany

informacyjnych i promocyjnych obszaru LGD	inwestycje związane z OZE, wymianą źródeł ciepła w gospodarstwach domowych oraz wymianą pokrycia dachowego z azbestu warto wyodrębnić cel związany z ekologią. Poza inwestycjami warto inicjować przedsięwzięcia w zakresie podniesienia świadomości ekologicznej u mieszkańców (w szczególności wśród dzieci i młodzieży) Brak odniesienia w zaproponowanych celach zapisów z diagnozy związanych z ochroną środowiska i zasobów przyrodniczych.		
CEL OGÓLNY III. Rozwój kapitału społecznego obszaru LGD Cel szczegółowy 3.3. Podniesienie jakości oferty edukacyjnej na obszarze LGD	Usunięcie celu szczegółowego 3.3. Działania edukacyjne kierowane głównie do dzieci i młodzieży oraz do nauczycieli można podciągnąć pod cel szczegółowy 3.2. Podniesienie kwalifikacji mieszkańców LGD	Gmina Miastkowo	UWZGLĘDNIONO Zapis został przeformułowany

Tabela 2. Matryca SWOT dla poszczególnych obszarów priorytetowych

PIERWSZY OBSZAR PRIORYTETOWY: **GOSPODARKA, ROLNICTWO**

Silne strony (S)	Słabe strony (W)
- Dobrze rozwinięty sektor przetwórstwa surowców rolnych z rozpoznawalnymi w skali kraju markami (mleczarnia, piekarnie, masarnie itp.) - Korzystne warunki przyrodnicze dla rozwoju rolnictwa Ekologicznego - Istniejąca baza silnych – wysokotowarowych gospodarstw rolnych	- Niekorzystna struktura osób bezrobotnych (osoby młode oraz długotrwale pozostające bez pracy, oraz nieposiadające kwalifikacji zawodowych) oraz bezrobocie ukryte na wsi - Mała aktywność i przedsiębiorczość lokalnej społeczności - Słabo rozwinięta przedsiębiorczość społeczna (na obszarze LGD działa 1 spółdzielnia socjalna oraz WTZ) - Słabo rozwinięte zespołowe działanie w rolnictwie - Brak odpowiednio przygotowanych terenów inwestycyjnych - Słaba rozpoznawalność obszaru – brak marki lokalnej - Niewystarczające wykorzystanie gospodarcze istniejących naturalnych zasobów lokalnych - Braki w infrastrukturze technicznej (w szczególności drogowej, kanalizacyjnej i gazowniczej) - Niewielka ilość placówek wychowania przedszkolnego - Duża liczba barier architektonicznych utrudniających życie osób niepełnosprawnych

Szanse (O)	Zagrożenia (T)
- Możliwość wykorzystania funduszy pochodzących z perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020 ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (m.in. rozbudowa i modernizacja istniejącej infrastruktury). - Możliwość wykorzystania funduszy w ramach RPO WP 2014-2020, POWER 2014-2020, PO FIO 2014-2020 na zakładanie i rozwój przedsiębiorstw społecznych - Potencjał w zakresie sprzedaży bezpośredniej produktów rolnych - Wzrost popytu na „zdrową żywność” (ekologiczną, tradycyjną, wysokiej jakości, o regionalnych smakach). Szansa dla dynamicznego rozwoju nowego segmentu gospodarki - Wzrost gospodarczy - Potencjalny rynek zbytu dla produktów lokalnych – otoczenie miasta Łomża	- Malejące możliwości utrzymania się małych gospodarstw rolnych na rynku - Deficyt odpadów i inne zmiany klimatyczne ograniczające możliwości produkcyjne rolnictwa - Traktowanie zasobów turystycznych jako czynnika hamującego rozwój gospodarczy - Brak rozwiązań sprzyjających rozwojowi odnawialnych źródeł energii - Brak rozeznania potrzeb rynku pracy i niedostosowanie systemu edukacji do potrzeb rynku pracy - Niestabilność struktury przepisów prawnych i administracyjnych - Brak aktywnej polityki regionalnej dla rozwoju przedsiębiorczości i ograniczania bezrobocia na obszarach wiejskich - Emigracja zarobkowa

DRUGI OBSZAR PRIORYTETOWY: *TURYSTYKA, DZIEDZICTWO KULTUROWE I PRZYRODNICZE*

Silne strony (S)	Słabe strony (W)
- Unikalne zasoby środowiska przyrodniczego i wysoki poziom bioróżnorodności (Łomżyński Park Krajobrazowy Doliny Narwi, otulina Biebrzańskiego Parku Narodowego, liczne rezerваты przyrody, użytki ekologiczne), lokalizacja w strefie tzw. Zielonych Płuc Polski. - obszar LGD czysty ekologicznie – brak przemysłu, zanieczyszczeń środowiska, sieć NATURA 2000 – sprzyjający „zrowemu wypoczynkowi - wypromowane, cykliczne imprezy kulturalno-sportowe organizowane na obszarze LGD - obszary z zachowanym tradycyjnym wiejskim krajobrazem rolniczym i kulturowym	- Niedostateczne wykorzystanie potencjału turystycznego (zasobów przyrodniczo-krajobrazowych i dziedzictwa kulturowego) - Niewystarczające wyposażenie świetlic - Brak lub potrzeba remontów w wielu miejscowościach świetlic wiejskich, domów kultury - Mała liczba obiektów spędzania wolnego czasu typu: miejsca rekreacyjne, place zabaw dla dzieci, boiska wielofunkcyjne, itp - Zły stan techniczny wielu obiektów dziedzictwa narodowego i kulturowego mogących stanowić potencjalną atrakcję turystyczną - Brak atrakcyjnej i konkurencyjnej całorocznej oferty turystycznej - Zanieczyszczenie wód ograniczające turystyczne wykorzystanie rzeki Narew - słabe zagospodarowanie istniejących szlaków turystycznych - brak wspólnej i konkurencyjnej oferty turystycznej - nieskoordynowane działania promocyjne oraz imprezy - oferowane proste produkty turystyczne

Szanse (O)	Zagrożenia (T)
• Możliwość wykorzystania funduszy pochodzących z perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020 ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (tzw. działania „miękkie” – poprawa jakości funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego, działania szkoleniowe i doradcze) oraz Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (m.in. rozbudowa i modernizacja istniejącej infrastruktury). • Potencjał w zakresie tworzenia zróżnicowanych produktów turystycznych i kulturowych – możliwość tworzenia produktów o charakterze liniowym. • Wzrost zainteresowania wypoczynkiem na wsi, tradycyjną kulturą wiejską, tradycyjnymi produktami, które w perspektywie długoterminowej może stać się istotnym elementem regionalnej gospodarki. • Produkcja żywności ekologicznej, w tym w sąsiedztwie obszarów natura 2000 • Rozwój turystyki i agroturystyki, w tym w oparciu o obszary Natura 2000	• Zagrożenia dla środowiska wynikające z intensywnej gospodarki rolnej • Traktowanie zasobów turystycznych jako czynnika hamującego rozwój gospodarczy • Mała świadomość społeczna w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego (gospodarka odpadami, czynniki szkodliwe, efektywność energetyczna). • Duża siła przyciągania konkurentów w sektorze turystycznym • Lokalny wymiar większości obiektów dziedzictwa kulturowego • Niewystarczający dostęp do informacji o regionie i jego zasobach • Brak działań proekologicznych • Brak działań zwiększających świadomość w zakresie zmian klimatycznych i ochrony środowiska

TRZECI OBSZAR PRIORYTETOWY: *KAPITAŁ LUDZKI, INICJATYWY SPOŁECZNE*

Silne strony (S)	Słabe strony (W)
• Dobrze działające kluby sportowe i Ochotnicze Straże Pożarne • Wzrost umiejętności aplikowania o środki zewnętrzne (w tym ofert na realizację zadań publicznych ogłaszanych przez lokalne samorządy) • dostęp mieszkańców do infrastruktury społecznej • Rozwinięta sieć szkolnictwa na poziomie podstawowym i gimnazjalnym • Aktywizacja, sport, kultura, spędzanie czasu w dostępnych placówkach	• Niewielka ilość placówek wychowania przedszkolnego • Niski stopień ogólny wykształcenia mieszkańców • Znaczny odsetek osób korzystających z pomocy społecznej (ubóstwo występujące na terenie LGD może powodować wykluczenie społeczne, patologie społeczne) • Niewielki ruch społeczeństwa obywatelskiego • Niskie zróżnicowanie działalności lokalnych organizacji pozarządowych (sfera sportu, turystyki, edukacji, kultury i sztuki) • Brak majątku rzeczowego lokalnych organizacji • mała integracja mieszkańców, szczególnie nowo przybyłych • Brak motywacji do działania, • Słaba promocja Ekonomii Społecznej
Szanse (O)	Zagrożenia (T)
• Możliwość wykorzystania funduszy pochodzących z perspektywy finansowej UE na lata 2014-2020 ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego (tzw. działania „miękkie” – poprawa	• Migracja młodych, aktywnych mieszkańców do dużych miast i za granicę • Malejąca liczba osób w wieku przedprodukcyjnym i wzrastająca liczba osób w wieku produkcyjnym przy zdefiniowanym udziale

jakości funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego, działania szkoleniowe i doradcze), w ramach PO FIO oraz innych programów grantowych • Tworzenie mechanizmów wspierających organizacje pozarządowe i budowę społeczeństwa obywatelskiego • Wzrost znaczenia inicjatyw i grup nieformalnych • Tworzenie zaplecza dla edukacji pozaformalnej i obywatelskiej • Współpraca regionalna, • Edukacja społeczności lokalnej • Pobudzenie działalności świetlic środowiskowych, • Wykorzystanie istniejącej infrastruktury społecznej (świetlice wiejskie), • Zaangażowanie społeczności lokalnej na rzecz rozwoju obszaru	osób w wieku poprodukcyjnym w ostatniej dekadzie, może skutkować utrwalaniem tzw. „procesu starzenia się społeczeństwa”. • Niewystarczające wsparcie dla instytucji pozarządowych • utrwalanie zjawiska ubóstwa i wykluczenia społecznego u niektórych mieszkańców • zawężanie się grup biorących czynny udział w życiu społeczno-kulturalnym • niewystarczający poziom zaufania do fundacji i innych organizacji społecznych • bierność obywatelska (społeczna i polityczna) • niewystarczający poziom edukacji obywatelskiej i deficyty w uczeniu się pozaformalnym. • niska aktywność społeczna • przyzwyczajenie podopiecznych OPS do brania środków publicznych (mentalność) • niska integracja społeczna, grupy działają na zasadzie konkurencji a nie wspólnego celu
--	--

Tabela 3. Wypracowana wersja celów ogólnych i szczegółowych wraz z propozycją przedsięwzięć

Cele główne	Cele szczegółowe	Przedsięwzięcia
I. Wzrost konkurencyjności gospodarczej obszaru LGD i wsparcie włączenia społecznego	1.1. Wsparcie przedsiębiorczości na obszarze LGD	Wspieranie tworzenia się nowych przedsiębiorstw na obszarze LSR
		Wspieranie istniejących przedsiębiorstw na obszarze LSR
	1.2. Podniesienie kompetencji zawodowych środowisk zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym	Aktywizacja społeczno-zawodowa, w tym szkolenia podnoszące kompetencje i dające nowe umiejętności zawodowe, zmierzające do wzrostu zatrudnienia osób objętych wsparciem
		Doradztwo i szkolenia dla mieszkańców zwiększające ich kompetencje w zakresie podejmowania, prowadzenia i rozwoju działalności gospodarczej
II. Wzrost atrakcyjności obszaru LGD	2.1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej i kulturalnej oraz rewitalizacja i poprawa estetyki miejscowości na obszarze LGD	Budowa, przebudowa ogólnodostępnej (niekomercyjnej) infrastruktury turystycznej, rekreacyjnej, kulturalnej np. siłownie zewnętrzne, place zabaw, muzea, ośrodki kultury, świetlice, wiaty itp.
		Budowa lub przebudowa dróg gminnych w celu połączenia obiektów użyteczności publicznej z siecią dróg publicznych lub w celu skrócenia dystansu/ czasu dotarcia do tych obiektów
		Inwestycje z zakresu infrastruktury społecznej, związanej m.in. z integracją społeczną i aktywizacją zawodową oraz służącej wsparciu osób niepełnosprawnych
	2.2. Podniesienie świadomości ekologicznej mieszkańców	Wspieranie efektywności energetycznej i wykorzystania odnawialnych źródeł energii w infrastrukturach publicznych i sektorze mieszkaniowym

		Inicjatywy przyczyniające się do nabycia przez mieszkańców wiedzy o środowisku i zwiększenie ich świadomości ekologicznej, np. szkolenia, warsztaty, konkursy, seminaria itp.
III. Rozwój kapitału społecznego obszaru LGD	3.1. Integracja i aktywizacja mieszkańców obszaru LGD	Rozwój małych inicjatyw lokalnych angażujących lokalną społeczność, nawiązujące do lokalnych zasobów historycznych, kulturowych, przyrodniczych, turystycznych
		Działania promocyjne, informacyjne przyczyniające się do zachowania i/lub upowszechniania dziedzictwa kulturowego/ historycznego/ przyrodniczego (np. warsztaty, konkursy, publikacje, artykuły promocyjne informacyjne itp.)
	3.2. Podniesienie kwalifikacji mieszkańców obszaru LGD	Zapewnienie większej dostępności do edukacji przedszkolnej
		Zajęcia dodatkowe w szkołach wiejskich
		Tworzenie i/lub wsparcie funkcjonowania środowiskowych placówek wsparcia dziennego dla dzieci i młodzieży
		Szkolenia i warsztaty mające na celu podniesienie kwalifikacji mieszkańców LGD